

Tarptautinė mokslinė konferencija
Konferencja międzynarodowa

2017 m. birželio 27–28 d.
29–30 czerwca 2017
Vilnius, Bohoniki

Міжнародная канферэнцыя
International Scientific Conference

Восень 2017
Autumn 2017
Менск / Minsk

TOTORIAI–MUSULMONAI LIETUVOS DIDŽIOJOJE
KUNIGAIKŠTYSTĖJE: PRAEITIS, DABARTIS, ATEITIS
minint 620-ąsias totorių istorijos, religijos ir kultūros Baltarusijoje,
Lenkijoje ir Lietuvoje metines

TATARZY–MUŻULMANIE WIELKIEGO KSIĘSTWA
LITEWSKIEGO: PRZESZŁOŚĆ, TERAŹNIEJSZOŚĆ,
PRZYSZŁOŚĆ

620 lat Tatarów w historii, religii i kulturze Białorusi, Litwy i Polski

ТАТАРЫ–МУСУЛЬМАНЕ ВЯЛІКАГА КНЯСТВА
ЛІТОЎСКАГА: МІНУЛАЕ, СУЧАСНАСЦЬ, БУДУЧЫНЯ
620 гадоў татараў у гісторыі, рэлігіі і культуры Беларусі, Літвы,
Польшчы

TATARS-MUSLIMS IN THE GRAND DUCHY OF
LITHUANIA: PAST, PRESENT, AND FUTURE
Commemorating the 620th Anniversary of Tatars' History, Religion and
Culture in Belorussia, Lithuania and Poland

TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

ORGANIZERS

SPONSORS

2017 m. birželio 27–28 d.

**Vilniaus universitetas Filologijos fakultetas 92 auditorija
(Universiteto g. 5)**

27th–28th of June, 2017

**Vilnius University Faculty of Philology 92 room
(Universiteto str. 5)**

29–30 czerwca 2017

Dom Pielgrzyma vis-à-vis meczetu w Bohonikach (Polska)

29th–30th of June, 2017

Pilgrim's house vis-à-vis Mosque in Bohoniki (Poland)

Восень 2017

**Цэнтральная навуковая бібліятэка Нацыянальнай
акадэміі навук Беларусі – выстава помнікаў
татарскага пісьменства і сустрэча з супольнасцю
беларускіх татараў**

Autumn 2017

**The Yakub Kolas Central Scientific Library of the National
Academy of Sciences of Belarus – Exhibition of Monuments
of Tatar Publications and Meeting with the Tatar Community
in Belarus**

Organizatoriai / Organizatorzy / Арганізатары / Organizers

Vilniaus universitetas
Lietuvių kalbos institutas
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Centrum Badań Kitabistycznych UMK
Беларускі Дзяржаўны Універсітэт
Цэнтральная навуковая бібліятэка НАН Беларусі
Uniwersytet w Białymstoku

Organizacinis komitetas / Komitet organizacyjny / Арганізацыйны Камітэт / Organizing Committee

Prof. Czesław Łapicz
Dr hab. Joanna Kulwicka-Kamińska
Doc. dr. Galina Miškinienė
Prof. Alla Kozhinowa
Dr Artur Konopacki
Aleksander Stefanovič

**PROGRAMA
PROGRAM
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
PROGRAMME**

**2017 m. birželio 27 d., ANTRADIENIS /
the 27th of June, 2017, TUESDAY**

9:30–10:00 Dalyvių registracija / Registration of participants

10:00 Atidarymas / Opening
Pasisako / Speak

Vilniaus universiteto rektorius / the Rector of Vilnius University
Artūras ŽUKAUSKAS

Turkijos Respublikos Nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė
Lietuvoje / Extraordinary and Plenipotentiary Ambassador of
Republic of Turkey to the Republic of Lithuania
Aydan YAMANCAN

Tautinių mažumų departamento prie LR Vyriausybės direktorė /
the Director of the Department of National Minorities of the
Government of the Republic of Lithuania

Vida MONTVYDAITĖ

Laikintai einanti Lenkijos ambasadoriaus pareigas / Charge
d'Affaires of the Embassy of Poland

Maria ŚLEBIODA

Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto dekanė / the Dean of
the Faculty of Philology of Vilnius University

Meilutė RAMONIENĖ

Lietuvių kalbos instituto direktorė / the Director of the Institute of
the Lithuanian Language

Jolanta ZABARSKAITĖ

Torunės M. Koperniko universiteto Kitabistinių tyrimų centro
profesorius / Professor of the Centre for Kitab Studies of
Nicolaus Copernicus University in Torun

Czesław ŁAPICZ

Baltarusijos valstybinio universiteto profesorė / Professor of
Belarusian State University

Alla KOZHINOWA

PLENARINIS POSĖDIS¹ / PLENARY SESSION²

**Pirmininkė / Chairwoman
Диляра УСМАНОВА**

10:30–10:50 Grigorijus POTAŠENKO
(Vilniaus universitetas)
**Tolerancija, kultūrų įvairovė ir solidarumas
senojoje ir naujoje Lietuvoje**

10:50–11:10 Tomas ČELKIS
(Vilniaus universitetas)
**Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės stepė ir jos
gyventojai klajokliai – teritorinio integralumo
problema**

11:10–11:30 Борис ЧЕРКАС
(Институт истории Украины Национальной
академии наук Украины)
**К вопросу о «татарах» в украинских
областях Великого княжества Литовского
XIV–XVI вв.**

¹ Numatomas sinchroninis vertimas į/iš lietuvių, anglų, rusų kalbų.

² Simultaneous translation from/to Lithuanian, English, Russian languages is going to be.

11:30–11:50 Galina MIŠKINIENĖ, Abdulhakim KILINÇ
(Vilniaus universitetas)

**К вопросу исторических взаимосвязей
Великого княжества Литовского и
Османской империи: один документ из
государственного архива Турецкой
Республики**

11:50–12:10 İbrahim CEYHAN
(Counsellor for Religious Affairs at the Turkish
Embassy to the Republic of Lithuania)

**Islamic Information Given to Imams in the
Early 20th Century in Lithuania (in the Context
of the Raižiai Imam's Manual)**

12:10–12:20 DISKUSIJOS / DISCUSSIONS

12:30–13:40 PIETŲ PERTRAUKA / LUNCH BREAK

Fot. Justinas Lingys

PIRMOJI SEKCIJA / FIRST SECTION

Istorija, kultūra ir religija / History, Culture and Religion

Pirmininkas / Chairman
Artur KONOPACKI

13:40–14:00 Agata S. NALBORCZYK

(Uniwersytet Warszawski)

**Tatars in the Neighbourhood of the Grand
Duchy of Lithuania - the Heritage of the Russian
Empire and the USSR**

14:00–14:20 Диляра УСМАНОВА

(Казанский (Приволжский)

федеральный университет)

Вильнюсский муфтиат в 1920–1930-е гг.:

очерки религиозной и культурно-

национальной истории польско-литовских

татар в межвоенный период

14:20–14:40 Мухиддин ХАЙРУДДИНОВ

(Крымский республиканский институт

постдипломного педагогического

послеобразования)

**Исламская культура как основа образа жизни
и духовности крымских татар**

14:40–15:00 Stanisław DUMIN, Czesław ŁAPICZ

(Государственный архив Российской Федерации, Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Centrum Badań Kitabistycznych)

**Alfabet arabski w dokumentach świeckich
Tatarów Wielkiego Księstwa Litewskiego:
testament Bohdana Szahanowicza Muchli
1770 r.**

15:00–15:20 DISKUSIJOS / DISCUSSIONS

15:20–15:40 KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK

**Paroda / Wystawa /
Exhibition**

**Konferencji towarzyszy
Wystawa
„Mustafa Dżemilew -
niezlomny obrońca
wolności praw
i człowieka”**

PIRMOJI SEKCIJA (tęsinys) / FIRST SECTION (continuation)

Pirmininkė / Chairwoman
Joanna KULWICKA-KAMIŃSKA

- 15:40–16:00 Насипхан СУЮНОВА**
(Карачаево-Черкесский институт гуманитарных исследований)
Историко-культурная общность российских и западных ногайцев
- 16:00–16:20 Мария БУЛГАРОВА**
(Карачаево-Черкесский институт гуманитарных исследований)
Языковые и литературные факты, как свидетельства этногенетического родства ногайцев и литовских татар: предварительные наблюдения
- 16:20–16:40 Дина МУСТАФИНА**
(Казанский (Приволжский) федеральный университет)
Беженцы и переселенцы из литовских татар в Казани в годы Первой мировой войны
- 16:40–17:00 Artur KONOPACKI**
(Uniwersytet w Białymstoku)
Perspektywa i stan badań nad Tatarami po 1945 roku

17:00–17:20 DISKUSIJOS / DISCUSSIONS

**18:00–20:00 VAKARAS SU KONCERTINE PROGRAMA /
RECEPTION HOSTED BY TURKISH
EMBASSY IN VILNIUS AND CONCERT**

Atlikėja / Artist

Dr. Marija Krupoves-Berg (vokalas)

Akompanimentas / Accompaniment

Vytautas Mikeliūnas (smuikas)

Pavelas Giunteris (perkusija)

Andrius Balachovičius (akordeonas)

Dr. Marija Krupoves-Berg

**2017 m. birželio 28 d., TREČIADIENIS /
the 28th of June, 2017, WEDNESDAY**

(V. Krėvės auditorija / V. Krėvės room)

ANTROJI SEKCIJA / SECOND SECTION

Kalba ir literatūra / Language and Literature

**Pirmininkas / Chairman
Czesław ŁAPICZ**

10:00–10:20 Алла КОЖИНОВА

(Белорусский государственный
университет)

**Рукописи литовских татар как
гибридные тексты**

**10:20–10:40 Czesław ŁAPICZ, Joanna KULWICKA-
KAMIŃSKA**

(Uniwersytet Mikołaja Kopernika Centrum Badań
Kitabistycznych)

Zróżnicowanie formalne przekładów Koranu

10:40–11:00 Sergejus TEMČINAS

(Lietuvių kalbos institutas)

**Польскоязычный рукописный перевод
Корана и письменность литовских татар:
сура 36-я (Йа Син)**

11:00–11:20 Halil İbrahim USTA

(Ankara Üniversitesi)

К проблеме установления источника (или источников) рукописей тафсира татар ВКЛ

11:20–11:40 DISKUSIJOS / DISCUSSIONS

11:40–12:10 KAVOS PERTRAUKA / COFFEE BREAK

EKSKURSIJA / EXCURSION

Vilnius – Nemėžis – Keturiasdešimt totorių kaimas – konferencijos tęsinys Bohonikuose (Lenkija) / The Continuation of the Conference in Bohoniki (Poland)

*Išvykstame 14 val. / The excursion starts at 2 p.m.

Fot. Jonas Paršeliūnas

29 czerwca 2017, CZWARTEK /
the 29th of June, 2017, THURSDAY

PIERWSZA SEKCJA / FIRST SECTION

Historia, kultura i religia / History, Culture and Religion

Prowadzący / Chairman
Henryk JANKOWSKI

10:00–10:20 Jan TYSZKIEWICZ

(Wydział Historyczny Akademii Humanistycznej
im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku)
**Tatarzy w propagandzie krzyżackiej z lat 1409–
1411**

10:20–10:40 Зорина КАНАПАЦКАЯ

(Белорусский государственный
педагогический университет
им. Максима Танка)
**Минские татары в 20-30-е годы 20 столетия
(белорусизация и национальное
возрождение)**

10:40–11:00 Michał ŁYSZCZARZ

(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie)
**Miejsce Kontusia z Łowczyc w tradycji religijnej
polskich Tatarów**

11:00–11:20 Łukasz WĘDA
(Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny
w Siedlcach)

**Zapomniany mizar, czyli cmentarz
tatarski w Studziance – historia
i charakterystyka nagrobków**

11:20–11:40 Станислав ДУМИН
(Государственный архив Российской
Федерации)

**Генеалогия литовско-татарского
дворянства в свете генетических
исследований / Genealogia szlachty litewsko-
tatarskiej w świetle badań genetycznych**

11:40–12:00 DYSKUSJA / DISCUSSIONS

12:00–12:30 PRZERWA NA KAWĘ / COFFEE BREAK

Fot. Aloyzas Petrašiūnas

DRUGA SEKCJA / SECOND SECTION

Język i literatura / Language and Literature

Prowadząca / Chairwoman
Galina MIŠKINIENĖ

- 12:30–12:50 Hüseyin DURGUT**
(Balıkesir Üniversitesi)
On the Eastern Turkic Grammatical Characteristics in the Mirajname Text Found in the Kitab of Abraham Koricki
- 12:50–13:10 Henryk JANKOWSKI**
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
O turkijskiej poezji religijnej w rękopisach polsko-tatarskich
- 13:10–13:30 Альбина ВАЛИЕВА**
(Международный центр по науке и культуре в Варне)
Тюркские лексические элементы в болгарском языке
- 13:30–13:50 Mehmet AÇA**
(Marmara Üniversitesi)
Social Statuses and Roles in Proverbs of Lithuanian Karaims

13:50–14:10 Liaisan ŞAHİN

(Marmara Üniversitesi)

История литовских татар как составная часть общей татарской истории: на материале татарстанских школьных учебников истории (1996–2010)

14:10–14:30 Гульнара ХАЙРУЛЛИНА

(Казанский (Приволжский) федеральный университет)

Идейно-тематическое своеобразие пьес татарского драматурга Г. Камала и их отражение на сцене

14:30–15:00 DYSKUSJA / DISCUSSIONS

15:00–16:30 OBIAD / LUNCH BREAK

Konferencijos dalyvių pranešimų apibendrinimas / Podsumowanie konferencji / Кароткае падсумаванне дакладу ўдзельніка канферэнцыі / Summarizing the reports of the participants of the conference

Meczet/ Mosque

Mizar – cmentarz muzułmański / Mizar – Muslim cemetery

19:00 Wśród tatarskiej społeczności

Koncert Karoliny Cichej i Barta Palygi – premiera płyty tatarskiej / The Concert of Karolina Cicha and Bart Palyga – the Premiere of a Tatar Album

30 czerwca 2017, PIĄTEK /
the 30th of June, 2017, FRIDAY

Uczestników konferencji informujemy, że o godz. 11:00 odbędzie się Modlitwa o Pokój i Sprawiedliwość (Prayer for Peace and Justice), organizowana przez Stowarzyszenie LGD Szlak Tatarski, Muzułmański Związek Religijny w RP, Muzułmańską Gminę Wyznaniową Bohoniki.

Organizatorzy Międzynarodowej Konferencji zapraszają jej uczestników na wycieczkę po atrakcjach Ziemi Podlaskiej, w tym po Białymstoku, Supraślu, Tykocinie i innych ciekawych miejscach.

Idee, Program, Abstrakty:

http://www.fil.umk.pl/pl/static_378_313_Centrum_Badan_Kitabistycznych.html

Rėmėjai / Sponsorzy / Спонсоры / Sponsors

Turkijos bendradarbiavimo ir palaikymo agentūra /
The Turkish International and Development Agency

Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos
Respublikos Vyriausybės /
The Department of National Minorities of the Government of
the Republic of Lithuania

Vilniaus miesto savivaldybė / Vilnius City Municipality

Turkijos Respublikos ambasada Lietuvos Respublikai /
The Embassy of the Republic of Turkey to the Republic
of Lithuania

Lenkijos Respublikos ambasada Lietuvos Respublikai /
The Embassy of the Republic of Poland to the Republic
of Lithuania

Lenkijos institutas Vilniuje / Instytut Polski Wilno

Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika / the Rector of
Nicolaus Copernicus University

Globėjai / Patronaty honorowe / Ганаровыя спонсары / Patronage

Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej –

Mufti RP Tomasz Miśkiewicz

Związek Tatarów Rzeczypospolitej Polskiej – Jan Adamowicz

Vilniaus universiteto Rektorius prof. habil. dr. Artūras Žukauskas

Rektor Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prof. dr hab.

Andrzej Tretyn

Dziekan Wydziału Filologicznego Białoruskiego Uniwersytetu

Państwowego prof. dr hab. Iwan Rowdo

Informacinis palaikymas / Patronaty medialne / Медыяпадтрымка / Media Partners

LRT Kultūrų kryžkelė. Vilniaus sąsiuvinis

Rocznik Tatarów Polskich, red. naczelny prof. Selim

Chazbijewicz

Przegląd Tatarski, red. naczelny Musa Czachorowski

W Polsce w obchody wpisują się następujące wydarzenia / The Celebrations in Poland

Comprise the Following Events:

- Koncert pieśni tatarskich, rosyjskich, w języku jidysz i w esperanto z prezentacją i dyskusją panelową na temat wielojęzyczności oraz jej wpływu na wielokulturowe sąsiedztwo **„Wielojęzyczność w kraju nad Wisłą”** (Toruń, Muzeum Etnograficzne, 22 kwietnia 2017. Goście specjálni: Karolina Cicha i Bart Pałyga)
- Obchody 150. rocznicy założenia cmentarza tatarskiego w Warszawie
- Premiera „Płyty Tatarskiej” – Karolina Cicha i Bart Pałyga we współpracy ze środowiskiem tatarskim i Centrum Badań Kitabistycznych UMK
- **Konferencja „Tatarzy–muzułmanie Wielkiego Księstwa Litewskiego: przeszłość, teraźniejszość, przyszłość” (620 lat Tatarów w historii, religii i kulturze Białorusi, Litwy i Polski)** (Wilno-Bohoniki, 27 – 30 czerwca 2017)
- Konferencja w ramach 19. Letniej Akademii Wiedzy o Tatarach pt. **„Religia – tożsamość – pamięć”** (Białystok, 20 – 21 sierpnia 2017)

Jubiliejiniai renginiai Lietuvoje / The Celebrations in Lithuania Comprise the Following Events:

- Tautinių mažumų diena (2017 m. gegužės 17 d.)
- Tarptautinis festivalius „Sabantuj” (2017 m. liepos 1 d.)
Renginio globėjas: Vilniaus miesto meras Remigijus Šimašius
- Konferencija „**Totoriai-musulmonai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: praeitis, dabartis, ateitis**” (*minint 620-ąsias totorių istorijos, religijos ir kultūros Baltarusijoje, Lietuvoje ir Lenkijoje metines*) (2017 m. birželio 27 –30 d., Vilnius–Bohonikai)
- Projektas „**Lietuvos totoriai: 620 metų draugystės tiltas**” (2017 m. liepa – rugsėjis)
- DVD „**Totorių folkloro ansamblis Alije – 20 metų kartu**” prezentacija (2017 m. spalio)
- Paroda, skirta 620-osioms totorių Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje apgyvendinimo metinėms paminėti (Keturiasdešimt Totorių kaimas, 2017 m. rugsėjis)
- Jubiliejiniai renginiai įvairiuose vietovėse (Alytus, Kaunas, Nemėžis, Varėna ir kt.)

У Беларусі адзначэнне ўключае ў сябе наступныя падзеі / The celebrations in Belarus Comprise the Following Events:

- Міжнародная канферэнцыя „Татары-мусульмане вялікага княства літоўскага: мінулае, сучаснасць, будучыня” (620 год татар ў гісторыі, рэлігіі і культуры Беларусі, Літвы, Польшчы) (Вільня-Багонікі, 27 – 30 чэрвеня 2017)
- Цэнтральная навуковая бібліятэка Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі – выстава помнікаў татарскага пісьменства і сустрэча з супольнасцю беларускіх татараў (восень 2017)

Із Vilniaus universiteto bibliotekos fondu